

Resultaten BMP–Z in Twente 2022

Peter van den Akker

Hoe is het in 2022 met onze schaarse en zeldzame broedvogels gegaan? Met dit overzicht probeer ik u hierover zo goed mogelijk te informeren. Ik behandel niet alle soorten maar een selectie, het complete soortenoverzicht met aantallen is verwerkt in de bijlage. Ik bedank de tientallen waarnemers voor hun inspanningen gegevens te melden. Tevens zitten in dit overzicht gegevens verwerkt uit de volgende monitoringen:

- Broedvogel Monitoring Projecten' (telgebied Gemeente Losser, Inundatiegebied Woolde, Dakhorst/Doorbraak, Braamberg, Springendal, Weusthag stadspark Noord, Buurserzand, Witte veen en de Engbertsdijksvenen,
- het bekenproject van de Twentse Vogelwerkgroep.

Graag aandacht voor het gebruik van waarneming.nl!

Bij invoer van waarnemingen via waarneming.nl of met je telefoon via obsmap of iobs vraag ik aandacht voor:

- voer svp ook waarnemingen van broedende Ooievaars, Brandganzen met jongen op stadsparken, paartjes Mandarijneenden e.d. in!
  - corrigeer bij het invoeren je positie naar de locatie van de vogel(s), anders zijn in veel gevallen waarnemingen niet bruikbaar bij het onderscheiden en/of lokaliseren van territoria (waarnemingen op wegen of paden zijn vaak niet bruikbaar),
  - kies onder de categorie gedrag de juiste broedcode; zingende of baltsende vogels die zijn ingevoerd als 'ter plaatse aanwezig of roepend' zijn niet bruikbaar en blijven buiten dit overzicht (meerdere waarnemingen van Mandarijneenden en IJsvogels waren onbruikbaar),
  - indien je een soort of de locatie geheim wilt houden, kan dit door te kiezen voor embargo (soort blijft geheim) of vervagen van de waarneming (locatie blijft geheim),
  - geef toestemming aan Sovon om de gegevens te mogen gebruiken. Anders komen ze ook niet in dit jaaroverzicht.
-

Brandgans (2022: 24)

Uit twee gebieden werden meer dan 2 paartjes gemeld: Retentiegebied Woolde (10 paar) en stadspark Weusthag (5 paar). De inventarisatie is vrijwel zeker niet compleet, met name uit enkele stadsparken (o.a. Vriezenveen, Enschede-zuid) zijn broedende vogels niet gemeld. Deze stadsvogels vertonen trekgedrag en zijn dus vrij vliegende wilde vogels.

Mandarijneend (2022: 7)

Deze kleine exoot uit Azië broedt vooral in boomholten bij bosvijvers en langs beken. Zonder nestindicerende waarnemingen zijn 2 waarnemingen nodig, waarvan 1x na 15 april, om een territorium toe te kennen. Geldige territoria zijn gemeld van de volgende beken: Hagmolenbeek, Oelerbeek, Gammelkerbeek, Bornsche beek, Twickelervaart en Dinkel. Het aantal van 7 territoria blijft een onderschatting van de Twentse populatie; de soort broedt vermoedelijk langs veel bosbeken en in gebieden als het waterwingebied Enschede.

Ooievaar (2022: 41)

De Ooievaar zit nog steeds in de lift; in 2022 41 paar tegen 35 in 2021. De meesten Ooievaars broeden in het Dinkeldal (31 paar), 3 langs de Regge en 7 elders in Twente. Soms broeden paartjes dicht bij elkaar, voer daarom nesten op de exacte locatie in!

Porseleinhoen (2022: 2)

Alleen in de Overtoom te Rijssen werden 2 territoria vastgesteld op basis van roepende vogels. Er waren helaas geen vervolg waarnemingen van paartjes met jongen.

Kraanvogel (2022: 7)

De meeste territoria zaten in de bekende veengebieden: Engbertsdijksvenen (1), Wierdense veld (2) en Haaksbergerveen (3). In het Wierdense veld werden 3 jongen vliegvlug en in de Engbertsdijksvenen is 1 juveniel gezien uit een tweede legsel dat helaas niet vliegvlug werd. In het Haaksbergerveen zijn kleine jongen waargenomen die later niet meer werden gevonden. Daarnaast was er een territorium op een nieuwe locatie in centraal Twente op een nat heideterrein.

Velduil (2022: 1)

In de Engbertsdijksvenen is een territorium vastgesteld op basis van een late mei-waarneming. Vermoedelijk ging het om een late doortrekker, ondanks intensief veldbezoek werden geen aanvullende waarnemingen gedaan.

Oehoe (2022: 4)

De Oehoe breidt haar verspreidingsgebied vanuit Duitsland naar het westen uit en neemt in Nederland nog jaarlijks in aantal toe. In 2022 is er op 3 plaatsen met zekerheid gebroed: Boeldershoek, omgeving vliegveld Twente en op het landgoed Singraven. Het vierde territorium zat in een bosgebied op de Oldenzaalse stuwwal. De verspreiding concentreert zich in Oost-Twente.

Nachtzwaluw (2022: 106)

In 2022 zijn iets minder territoria gemeld dan in 2021 (121). Er kwamen geen waarnemingen uit de volgende gebieden: heide Bruinehaar, de cirkels van Jannink/Manderheide en diverse heidevelden op het landgoed Twickel. Ook het telgebied Losser werd dit jaar minder goed uitgekamd op Nachtzwaluwen. Volgende Jaren zijn uw aanvullingen uit deze gebieden welkom!!

Ijsvogel (2022: 31)

Het aantal steeg licht van 24 naar 31 territoria. Op landgoed Twickel en langs de Regge zijn nieuwe tellers gestart waardoor daar meer territoria zijn gevonden. Met name de Regge deed het goed met 6 territoria! Echter herstel van de populatie in 2022 als gevolg van een zachte winter was er nauwelijks. Vermoedelijk speelt de droogte van de laatste zomers hierbij een rol. Door droogvallen van beken moeten vis- en insectenpopulaties plaatselijk zijn verdwenen of sterk gekrompen.

Beek	2018	2019	2020	2021	2022
Dinkel	5	8	16	4	5
Regge	2	2	5	2	6
Buurerbeek	0	1	2	2	1
Diepenheimse molenbeek	0	0	3	1	1
Totaal	7	11	26	9	13

Draaihals (2022: 2)

In 2022 werden in het Haaksbergerveen en op het Springendal territoria gevonden, maar helaas zonder nestindicatieve waarnemingen. De toename welke de soort in Drenthe laat zien gaat helaas nog aan Twente voorbij.

Hop (2022: 1)

In het Buurserzand was tussen 13 mei en 18 juni op meerdere datums een zingende Hop aanwezig. Er is door de lokale groep Enschede, die in 2022 hier een

---

BMP-kartering uitvoerde, speciaal gepost om voedseltransport en/of een nestlocatie te vinden. Maar helaas zonder resultaat. Vermoedelijk betrof het een ongepaard mannetje. Dit territorium past in het landelijk beeld van toename van de Hop.

Middelste Bonte Specht (2022: 329)

In 2022 was de kartering van de Middelste Bonte Specht minder compleet (2021 421 terr). Ook in het monitoringsgebied Losser nam het aantal met gelijkblijvende telinspanning af van 163 in 2021 naar 155 in 2022. Tevens was er een lichte terugval in BMP-plots. Het verspreidingsbeeld is onveranderd, westelijk van de Twentekanal en noordelijk van het Almelo-Nordhornkanaal is de soort schaars door het ontbreken van grote en oude boscomplexen. Vanaf 2023 gaan we deze soort monitoren in verspreide plotjes en niet meer in heel Twente.

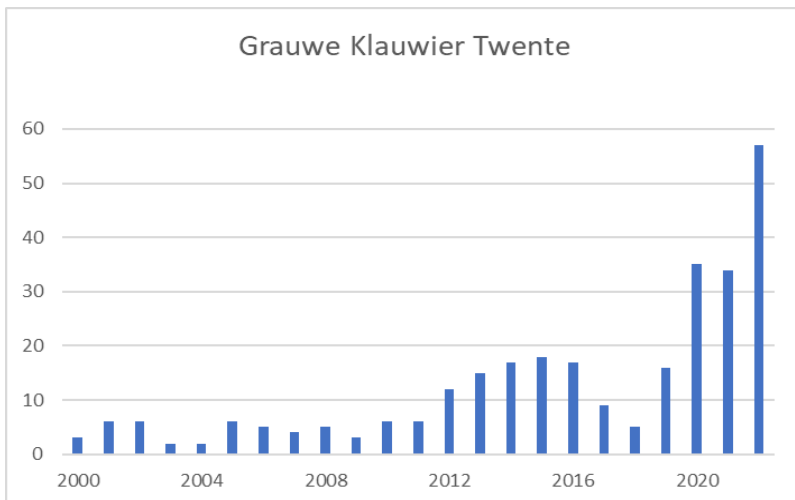
Slechtvalk (2022: 4)

Het aantal vastgestelde Slechtvalken in Twente schommelt al jaren tussen de 3 en 5 paartjes. Het vermoeden is dat er buiten de steden territoria in het landelijk gebied worden gemist. De gevonden paartjes zaten op de volgende locaties: nestkast tv-toren Markelo (2 jongen geringd), watertoren in centrum Almelo, nestkast Westermaat Hengelo (broedcode 13) en centrum Enschede (broedcode 14). Het nest op de watertoren Almelo is helaas door de eigenaar met eieren en al naar beneden gegooid (bericht in Tubantia op 2 juni 2022). Dit is waargenomen door een buurtbewoner die melding heeft gedaan bij de Politie. Hopelijk krijgt het paar volgende jaren de jongen wel groot.

Grauwe Klauwier (2022: 57)

De Grauwe Klauwier deed het in 2022 zeer goed; en voor het derde jaar op rij! Nu maar liefst 57 territoria tegen 34 vorig jaar. Er zaten 39 territoria in of bij heide- en hoogveengebieden (vorig jaar 25): Engbertsdijksvenen 10, Stroothuizen 6, Aamsveen 4, Punthuizen 3, Haaksbergerveen 3, Wierdense veld 3, Witte veen 2, Buurserzand 2, Springendal 2, Borkeld 3 en het Beuninger achterveld 1 terr. De overige 18 territoria zaten in kleinschalig cultuurland met name in de gemeente Losser. De hoge aantallen in Twente staan niet op zichzelf, overal in Nederland deed de soort het goed en zal te maken hebben met de warme zomers van de laatste jaren.

Raaf (2022: 10)

Het eerste territorium in Twente werd in 1997 vastgesteld op de Borkeld. Pas vanaf 2013 namen de aantallen toe. Ook in het laagland van Duitsland heeft de Raaf de afgelopen 25 jaar veel nieuw broedgebied veroverd. De Raaf is lastig te inventariseren omdat paren in de broedtijd een sneaky gedrag hebben. Ook maken rondhangende niet-geslachtsrijpe vogel het interpreteren lastig evenals de grote territoria. Ik heb daarom in een aantal gebieden verkregen territoria met auto-clustering teruggebracht: Engbertsdijksvenen, Springendal, Borkeld en Westerflier (vermoedelijk zelfde paartje als op Nijenhuis). In 4 territoria zijn nesten gevonden (3x succesvol) waarvan 1 in een hoogspanningsmast. Eén broedsel werd waarschijnlijk verstoord door inrichtingswerkzaamheden.

Gebied	2018	2019	2020	2021	2022
Engbertsdijksvenen	1	1	1	1	1
Wierdense veld	1	1	1	1	1
Centraal Twente				1	2
Borkeld	1	1	1	1	1
Aamsveen			1	1	
Haaksbergerveen	1	1	1	1	
Lankheet				1	
Bergvennen		1			
Westerflier/Nijenhuis			1	1	1
Lutterzand	1		1	1	2
Oldenzaalse stuwwal	1		1	2	1

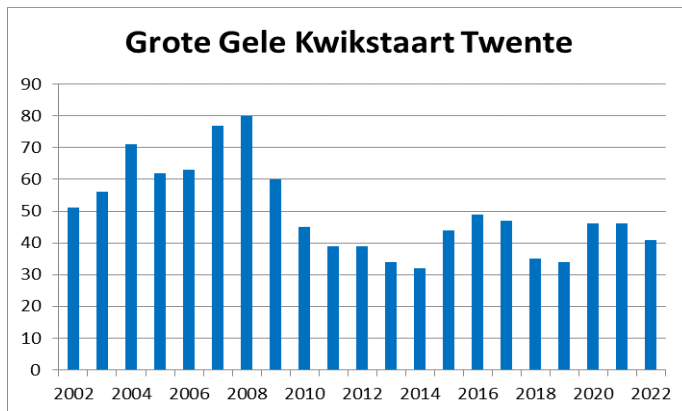
Ootmarsumse stuwwal	1	1		1	1
Totaal	7	6	8	13	10

Kortsnavelboomkruiper (2022: 18)

In 2022 werden 18 territoria vastgesteld, 11 meer dan in 2020. De Kortsnavel werd in een beperkt aantal gebieden gevonden op de Oldenzaalse stuwwal. Meerdere territoria zijn gemeld uit de volgende gebieden: Boerskotten (7), Lonnekerberg (3), Haagse bos (2) en Egheria (2).

Grote Gele Kwikstaart (2022: 41)

Het aantal territoria van de Grote Gele Kwikstaart liep iets terug, namelijk van 47 naar 41. De GGK kwakkelt al enige tijd wat betreft herstel van broedvogelaantallen. Na 2008 was er door een aantal koude winterperiodes meer dan een halvering van het aantal territoria. In sommige jaren was er enig herstel maar in onderstaande figuur is te zien dat het kwakkelen blijft. Een oorzaak hiervoor is lastig te geven. De getelde aantallen op de beste beken zijn vermeld in de tabel.

Beek	2018	2019	2020	2021	2022
Dinkel	15	16	24	16	9
Regge	0	1	1	1	0
Buuserbeek	1	1	2	7	3
Twickelervaart	0	0	2	1	3
Oelerbeek	1	0	0	1	2
Diepenheimse molenbeek	1	1	3	0	2
Totaal	18	19	32	26	19

Peter van den Akker, Districtscoördinator Sovon Twente
lsb.twente@sovon.nl of akkervanden@yahoo.com.

Bijlage 1. Overzicht ZZ-soorten Twente (2018 – 2022)

	2018	2019	2020	2021	2022
Grote Canadese Gans	3	2	1	7	6
Brandgans	35	18	20	26	24
Mandarijneend	4	1	2	1	7
Geoorde Fuut	3	4	4	4	1
Ooievaar	15	22	22	35	41
Roerdomp	0	0	0	1	0
Woudaapje	0	0	1	1	0
Rode Wouw	0	0	3	5	4
Porseleinhoen	3	0	0	6	2
Kraanvogel	4	4	6	7	7
Kleine Plevier	13	13	21	26	32
Zomertortel	7	1	2	3	4
Velduil	0	0	0	0	1
Oehoe	2	5	3	5	4
Nachtzwaluw	77	101	107	121	106
Ijsvogel	17	28	59	24	31
Hop	0	0	0	0	1
Draaihals	2	1	5	4	2
Middelste Bonte Specht	289	353	394	421	329
Kramsvogel	0	0	0	0	1
Slechtvalk	3	5	4	4	4
Grauwe Klauwier	5	16	37	34	57
Raaf	7	6	8	13	10
Grote Karekiet	1	1	2	2	0
Orpheusspotvogel	0	0	0	1	0
Kortsnavelboomkruiper	23	16	17	7	18
Paapje	2	5	2	1	1
Grote Gele Kwikstaart	35	35	47	46	41
